

Innst. S. nr. 226

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.meld. nr. 12 (2002-2003)

Innstilling fra næringskomiteen om dyrehold og dyrevelferd

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Bakgrunn

Norge fikk som et av de første land i verden en egen dyrevernavlov allerede i 1935. Gjeldende norsk lov fra 1974, og forarbeidene til denne, ble utformet på slutten av 1960-tallet. Selv om loven har vært endret flere ganger, er det likevel over 30 år siden det ble foretatt en fullstendig gjennomgang av de forhold loven skal regulere, det vil si en gjennomgang av alt dyrehold i vårt land vurdert ut fra et dyrevernmessig synspunkt.

I løpet av disse mer enn 30 årene har samfunnet endret seg mye i synet på og holdninger til dyr. Det har skjedd store strukturendringer i norsk husdyrbruk. Antallet bruk med husdyr er sterkt redusert, og besetningsstørrelsen og ytelsen har økt. Nye arter som hjort og struts, men framfor alt oppdrettsfisk, er blitt en del av norsk husdyrbruk. Økende mekanisering har gjort at tidsforbruket i besetningene har gått ned, med mindre kontakt mellom folk og dyr som resultat. Nå er det ofte slik at en enkelt person har ansvaret for det daglige stell og tilsyn. Dette gjør situasjonen mer sårbar og krever ekstra oppmerksomhet for å hindre dyretragedier. Antallet familie- og sportsdyr har økt.

Fagfolks kunnskaper om dyr og dyrenes atferd har økt betraktelig. Faget etologi (læren om dyrenes atferd) er blitt et anerkjent fag blant naturvitenskapene. Vi har økt kunnskap om dyrenes naturlige atferd og behov, og om hvordan stress og ytre påvirkninger endrer deres oppførsel og væremåte. Dette bør få konsekvenser for regelverket. Økt distanse til og reduserte kunnskaper om husdyrbruket kjennetegner derimot stadig større grupper av befolkningen. Vi har likevel fått en økende

interesse for dyr ut fra et velferdsmessig synspunkt. Forbrukerne vil forsikre seg om at dyrene som er opphav til den maten de spiser, har hatt det bra mens de var i live og at de blir avlivet på en etisk akseptabel måte. Det er et økende krav til merking og sporbarhet. Den samme utvikling kan registreres i de fleste industrialiserte land.

Dyrevelferd er i langt større grad enn tidligere blitt satt på den politiske dagsorden. På denne bakgrunn har Landbruksdepartementet ønsket å foreta en bred gjennomgang og vurdering av alt dyreholdet i vårt land ut fra et etisk og velferdsmessig synspunkt. Arbeidet er gjennomført som en åpen prosess med et betydelig engasjement fra enkeltpersoner og grupperinger i samfunnet. Arbeidet ble organisert som et prosjekt og Statens dyrehelsetilsyn trukket inn som nær samarbeidspartner. Det er avviklet fem høringsmøter om sentrale tema, og prosjektgruppen har mottatt 199 skriftlige innspill fra institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner. Meldingen omfatter alle dyrearter som omfattes av dagens dyrevernavlov. Honningbier, bløtdyr og virvelløse hobbydyr er ikke omtalt.

Regjeringen ønsker med denne meldingen å legge resultatet av gjennomgangen, inkludert forslag til langsiktige mål og tiltak, fram for Stortinget for videre drøfting.

1.2 Dyr og samfunn

Kapitlet omtaler bl.a. holdninger til dyr og etiske vurderinger som har vært framtredd gjennom ulike tidsepoker og i forskjellige kulturer, inkludert samisk kultur, og trender som påvirker dagens samfunn. Videre omtales deler av den biologiske kunnskapen om dyr som er relevant for dyrs status, og begrepet dyrevelferd behandles.

Sammendrag:

- Ethiske oppfatninger i forhold til akseptabel behandling av dyr har endret seg over tid og varierer mellom ulike kulturer.

- Befolkningen er generelt opptatt av at dyr skal behandles godt. God dyrevelferd kan regnes som et kollektivt samfunns gode.
- Vitenskapen har i nyere tid frembrakt mye kunnskap om dyrs sanseoppfattelse og deres atferdsmessige behov.
- Det finnes ulike oppfatninger av innholdet i begrepet dyrevelferd. I denne meldingen benyttes en vid definisjon, der Brambellkommisjonens fem friheter for husdyr (se punkt 4.3.1 i meldingen) danner grunnlaget. Utgangspunktet er den enkelte arts spesielle biologiske behov. Dyrets følelsesmessige tilstand og dets evne til å mestre miljøet vektlegges i den grad slike opplysninger finnes.
- Viktig informasjon for å kunne vurdere dyrs velferd inkluderer helse, fysiologiske parametre og atferd.
- Hovedvekten i internasjonal og til dels også norsk husdyravl, har tradisjonelt vært lagt på produksjonsegenskapene for landbrukets dyr og eksteriør definert ut fra rasestandarder for hunder. Dette har i mange tilfelle gitt økt risiko for skade og sjukdom og medført redusert velferd.
- Bioteknologiske prinsipper anvendt på levende dyr i Norge omfatter først og fremst kunstig inseminasjon (mange arter) og embryoteknologi (få arter). Organisasjonene i husdyr- og oppdrettsnæringen ønsker ikke å ta i bruk genmanipulering eller kloning.
- Myndighetene setter i dag, med få unntak, ikke formelle krav til kunnskap hos den som eier eller steller dyr.

De enkelte arter og kategorier dyr:

1.3 Utviklingstrekk i norsk dyrehold

I dette kapitlet omtales hovedtrekk i utviklingen i norsk husdyrhold de siste 50 årene. Omtalen berører særlig utviklingstrekk som har hatt konsekvenser for dyrevelferden.

Sammendrag:

- Utviklingen har gått fra dyrehold med mange dyreslag og få dyr av hver art, til ofte ett dyreslag, men med større antall dyr på gårdene.
- Perioden ca. 1960 til 1990 tok særlig hensyn til rasjonalisert og effektiv drift uten særlig hensyn til produksjonsdyrenes velferd.
- Hold av produksjonsdyr er ofte et enmannsyrke.
- Hver tredje husholdning holder familiedyr (produksjonsdyr ikke medregnet).
- Å forebygge dyretragedier er fortsatt en stor utfordring.
- Oppmerksomheten rundt dyrs velferd har tiltatt de siste tiårene.
- Dyrevelferd inngår i det utvidete kvalitetsbegrepet i matproduksjon.
- Økte fysiske inngrep i reinbeiteområdene med store konflikter.
- Fiskeoppdrettsnæringen har vokst fram i løpet av de siste tretti år.
- Med unntak av fisk i oppdrett, verpehøner, slaktefjørfe og i noen grad slaktegris, holdes norske produksjonsdyr gjennomgående i små enheter der det er mulig å gi det enkelte dyr individuell oppmerksomhet.
- Den norske dyrepopulasjonen er gjennomgående frisk hva angår smittsomme infeksjonssykdommer.
- For produksjonsdyr er viktige utfordringer knyttet til begrensninger i bevegelsesfrihet og også avlsrelaterte problemer.
- For akvakulturdyr er kunnskapsgrunnlaget om velferdsindikatorer mangelfullt og det er også liten tradisjon for å behandle fisk som sansende dyr.
- I reindrift og for tradisjonelle husdyr på utmarksbeite er utfordringene knyttet til naturgrunnlaget, som beiteressurser, klima og rovvilt.
- I sports- og familiedyrholdet er kunnskapsnivået hos eierne varierende. Pengepremier og utsikter om heder og ære kan resultere i et stort prestasjonspress på dyrene. Mange raser er belastet med avlsrelaterte helseproblemer.
- I forsøksdyrvirksomheten savnes en nasjonal plattform som kan arbeide for alternativer til dagens dyreforsøk.
- Viltlevende dyr omtales generelt, fangst som næringsvirksomhet og fiske og fangst som fritidssysselet spesielt.
- Det fokuseres på de dyrevelferdsmessige problemer som fiske og fangst som fritidssysselet kan representere.

1.4 Norsk dyrehold i dag

Kapitlet er en gjennomgang av status for norsk dyrehold i dag, med særlig vekt på forhold som har betydning for dyrenes velferd. Kapitlet tar også for seg viltlevende dyr i dyrevelferdsmessig sammenheng.

Sammendrag:

Allmenne forhold ved hold av dyr:

- Ulike arter og dyr i ulike livsfaser har særegne behov.
- Alt dyrehold innebærer visse begrensninger for dyrs livsutfoldelse. Det er likevel forskjell på driftsformer i hvilken grad de kan tilfredsstille dyrenes grunnleggende behov. Dyrs livskvalitet og velferd avhenger i stor grad av miljø og stell.

1.5 Regelverk og tilsyn

Kapitlet omtaler norsk dyrevernavtgivning og forvaltning, og sammenholder formålsparagrafen i den

norske lovgivningen med de andre nordiske lands formålsparagrafer. Videre belyses dyrs status i norsk rett og det statlige tilsyn med hold av dyr, og Forsøksdyruttvalget og rådgivende organer som det veterinærmedisinske rettsråd og rådet for dyreetikk omtales.

Sammendrag:

- Dyrevernavlovens begrep "unødig lidelse" er et for upresist begrep.
- Juridisk sett er dyr "ting" og har ikke noen rettigheter.
- Dyrevernsaker blir for ofte nedprioritert hos politiet.
- Gjennom de statlige dyrevernemndene er det et landsomfattende tilsyn som kan nås hele døgnet.
- Dyrehelsetilsynet forsøker å få et målrettet tilsyn med dyr.
- Behov for bedre samarbeid med andre etater og personellgrupper for å hindre dyretragedier.
- Behov for å revidere dyrevernavloven.

Tilsynet med dyrehold i Norge er hjemlet i lov om dyrevernav. Tilsynet har vært utført av dyrevernemnder og i en viss grad distriktsveterinærer. Det ble ved lovendring i dyrevernavloven i 1995 vedtatt å gjøre nemndene statlige, og de fikk vedtaksmyndighet i dyrevernsaker. Det ble videre bestemt at det skulle være en dyrevernemnd, unntaksvis flere, i hvert veterinærdistrikt. Distriktsveterinæren er ansvarlig for sekretariatsfunksjonen i nemnda.

Tilsyn og vedtaksmyndighet når det gjelder dyrevernavbestemmelsene på slakterier er siden 1996 lagt til tilsynsveterinær som er ansatt i det lokale næringsmiddeiltilsynet.

I Norge er det 224 dyrevernemnder som hver har ansvar for en eller flere kommuner. Nemndas medlemmer er foreslått av kommunen(e) og oppnevnt av fylkesmannen for perioder på fire år. Som medlemmer i nemnda skal oppnevnes personer med praktisk innsikt i dyrehold og dyrestell, og med kunnskap om og interesse for dyrevernav.

Dyrevernemndene er offentlige tilsynsorgan som arbeider for at den som eier eller er innehaver av dyr, ivaretar sine forpliktelser etter dyrevernavloven. Viltlevende dyr og forvillede eller eierløse dyr kommer inn under loven, men faller utenfor nemndas ansvarsområde. Det samme gjelder situasjoner der en person handler i strid med dyrevernavloven overfor dyr som tilhører andre. Nemnda skal føre tilsyn og foreta undersøkelser, samt gi veiledning om dyrehold og/eller treffe vedtak. Nemnda har plikt til å gjennomføre vedtak som dyreeier ikke etterlever. Dyrevernemnda skal også om nødvendig sørge for å ta dyr i midlertidig forvaring.

Statens dyrehelsetilsyn har ikke instruksjonsrett overfor nemndene, men har ansvar for budsjett, veiledning og opplæring. Det vil etter departementets mening være formålstjenlig å gi Statens dyrehelsetilsyn større fullmakter i arbeidet med dyrevernav, både på selvstendig grunnlag og i forhold til en lekmannsnemnd.

1.6 Internasjonale forpliktelser og trender

I kapitlet omtales de internasjonale fora hvor Norge deltar og hvor dyrevelferd drøftes. Videre omtales de internasjonale konvensjoner som Norge har ratifisert som har direkte eller indirekte dyrevelferdsmessig betydning.

Sammendrag:

- Norge har ratifisert og implementert de fem av Europarådets konvensjoner som vedrører dyrevelferd.
- Dyrevelferd er en del av EØS-avtalen, og Norge oppfyller avtalen på dette området gjennom det regelverk vi har i dag.
- Dyrevelferd er nå blitt en del av Verdens dyrehelseorganisasjons (OIE) engasjement og ansvarsområde.
- Washingtonkonvensjonen (CITES), Bernkonvensjonen og ILO-konvensjonen nr. 169 omtales kort.

Etter hvert som EU er blitt partsland til de respektive konvensjonene, opptrer EU-landene oftere og oftere som en blokk, og EU-kommisjonen taler og stemmer på vegne av de 15 medlemslandene. Dette har medført at mange forhold, også rent faglige, blir diskutert og får sin avgjørelse på politisk hold i Brussel. Faglig enighet i for eksempel Stående komité, gjøres om og vedtas sentralt i EU, og videre drøfting utelukkes. Denne tendensen har utviklet seg så markant over den siste tiden at det etter departementets mening trolig er et tidsspørsmål før arbeid med dyrevelferdsspørsmål i Europarådssammenheng blir avvirket.

1.7 Mål, strategier og tiltak

I kapitlet presenteres først en etisk plattform og det overordnede mål som Regjeringen mener at det framtidige arbeid med dyrevelferd i vårt land skal være tuftet på. Videre beskrives fem strategier for å oppnå de foreslåtte mål. Til slutt presenteres Regjeringens mål og konkrete forslag til tiltak som dels er felles for flere dyrearter og dels er spesielle for de enkelte arter.

Sammendrag:

- Det foreslås en etisk plattform som skal være førende for vår holdning til og hold av dyr i vårt samfunn. Den etiske plattformen inneholder følgende:
- Dyr har egenverdi. Håndtering av dyr skal skje med omsorg og respekt for dyrs egenart. Dette innebærer å ta utstrakt hensyn til dyrs naturlige behov og aktivt forebygge sykdom, skader og smerte.
- Personer som har dyr i sin varetekt, skal ha kunnskap om dyrets atferdsbehov og dets krav til ernæring, sosialt og fysisk miljø. Personer som har dyr i sin varetekt, har ansvaret for at dyr får dekket sine grunnleggende behov, og at de får forsvarlig hjelp ved sykdom og skade.
- Dyr skal holdes i miljø som gir god livskvalitet.

- Funksjonsfriske dyr - fysisk og psykisk - skal være en forutsetning for alle typer avl.
- Før nye tekniske løsninger tas i bruk, skal det sannsynliggjøres at de ikke medfører redusert dyrevelferd. Nye driftsformer må belaste dyrene minst mulig.
- *Sunne dyr i gode miljøer* - framsettes som overordnet mål for norsk dyrehold.

Med bakgrunn i det overordnede målet er det definert følgende langsiktige målsetting for arbeidet med velferd hos de ulike artene:

- Utforming av miljøet skal møte dyrenes atferdsmessige behov.
- Dyr skal ikke påføres unødige belastninger.

I arbeidet med å nå målene vil det bli fokusert på tiltak langs fem forskjellige strategier:

- Kompetente eiere - dokumentert kompetanse hos personer som holder dyr for næringsvirksomhet - holdningsskapende arbeid blant eiere av familie- og hobbydyr.
- Kunnskapsutvikling og kunnskapsformidling - styrking av nasjonale kompetansemiljøer innen velferd for landdyr og akvatiske dyr - forvaltningsstøtte på fagområdet dyrevelferd.
- Hensiktsmessig regelverk og kompetent tilsyn.

Det foreslås her en ny modell for den lokale forvaltning av dyrevernaven, der tilsyns- og vedtaksmyndigheten legges til Landbruksdepartementet for videre delegering til det nye Mattilsynet. De nåværende nemndene reduseres i antall til én dyrevernemnd i hvert av de lokale forvaltningsområdene som er planlagt i det nye tilsynet. De nye nemndene skal ha en rådgivende funksjon i tilsynsmodellen. Modellen gir etter departementets mening et profesjonelt tilsyn faglig så vel som forvaltningsmessig, samtidig som lekmannsskjønnet ivaretas ved at de rådgivende dyrevernemndene trekkes inn i arbeidet i de tilfellene der skjønnet er ønskelig og nødvendig. Departementet mener at modellen vil være ressursbesparende både økonomisk og personellmessig i forhold til dagens modell.

Det tas sikte på at den nye forvaltningsmodellen skal være på plass fra det tidspunktet det nye Mattilsynet er operativt. Det vil derfor bli fremmet eget forslag overfor Stortinget om nødvendig endring av dagens dyrevernaven dersom den bebudete gjennomgang av dyrevernaven ikke kan gjennomføres tidnok.

- Innsyn og forbrukerkommunikasjon.
- Påvirkning av internasjonale rammer for dyrevelferd.

For saksfelt som angår flere dyrearter foreslås følgende målsettinger:

- Gjennomgang av ulike avlsprogram med tanke på konsekvenser for dyrenes sunnhet og velferd.

- Krav om installering av brannvarslingsanlegg i større driftsbygninger innen fem år.
- Gjennomgang av regelverket som regulerer transport av dyr, spesielt vurdere forberedelser til transport, transporttid og anledning til bruk av stoppesteder.
- Gjennomgang av regelverket som regulerer håndtering av slaktedyr med tanke på styrket hensyn til dyrevelferd, samt sikre en landsdekkende nødslakteordning.

For de enkelte dyrearter framsettes blant annet følgende mål:

- Akvariske dyr i oppdrett
 - Utvikle gode velferdsindikatorer for fisk i oppdrett.
 - Bedre bedøvningsmetoder i forbindelse med slakting.
 - Styrket hensyn til dyrevelferd ved gjennomgang av eksisterende standarder for produktjonsregulering.
- Storfe
 - Løsdrift for alt storfe innen 20 år, forbud mot bygging av båsfjøs fra 2004.
 - Alle kyr skal ha tilgang på liggeplasser med mykt underlag fra 2005.
 - Uteliv for alt storfe, unntatt ukastrerte okser eldre enn seks måneder, innen 10 år.
- Svin
 - Løsdrift for alle griser, inkludert purker i forbindelse med grising, innen 10 år.
- Småfe
 - Reduserte rovvilttap ved bruk av landbrukspolitiske virkemidler som sikrer en større grad av fysisk skille mellom rovvilt og beitedyr.
 - Forskriftsregulering av småfeholdet.
- Tamrein
 - Rammebetingelser for reindriften skal sikre god overensstemmelse mellom dyretall og beiteressurser, og tilstrekkelig areal til tradisjonell drift.
 - Reduserte tap ved beitekriser og reduserte rovvilttap skal sikres ved en gjennomgang av eksisterende virkemidler og økt kompetanse i kriseføring.
- Fjørfe
 - En prinsipiell målsetting om løsdrift for verpehøns.
 - Gjennomgang av regelverket for slaktekylling og kalkun med tanke på reduksjon av tettheten i forhold til dagens nivå.
- Pelsdyr
 - Styrket velferd for rev og mink ved en gjennomgang av eksisterende regelverk med sikte på driftssystemer som bedre dekker dyrenes atferdsbehov. Nye krav skal være iverksatt innen 10 år.
- Hund og katt
 - Organisasjonene anmodes om å utarbeide retningslinjer for hold.

- Sikre en bedre kontroll med kattepopulasjonen gjennom et offentlig krav om ID-merking. Kontroll av villkattpopulasjonene må være velferdsmessig forsvarlig. Kastrering/sterilisering og utsetting av eierløse katter forutsetter at organisasjoner eller enkeltpersoner påtar seg ansvaret for føring av dyrene.
- Andre familie- og hobbydyr, sirkusdyr og annen framvisning av dyr
 - Det generelle forbud mot framvisning oppheves. Hold av dyr i dyreparker og annen framvisning av dyr forskriftsreguleres.
 - Det vil bli utarbeidet en positivliste over eksotiske dyr som tillates holdt som familiedyr.
 - Det vil bli utarbeidet en positivliste over dyr som tillates framvist på sirkus.
- Dyr i forskning og undervisning
 - Etablering av en nasjonal plattform (kompetansemiljø) for alternativer til bruk av dyr i forskning.
- Viltlevende dyr
 - En bedre samordning av dyrevernav og viltlov.
 - Godkjenningskrav hjemlet i dyrevernaven for fangstmetoder og -redskap.
 - Sterk begrensning i bruk av fang og slipp som fiskemetode.
 - Totalforbud mot bruk av piggråd som gjerde-materiale i husdyrgjerder.

1.8 Økonomi

Forslagene i meldingen om forbedring av dyrevelferden vil kunne ha til dels betydelige økonomiske og markedsmessige konsekvenser både for landbruksnæringen og andre. Dyrevelferd kan ikke direkte måles i kroner og øre, men for en del tiltak kan det gjøres økonomiske beregninger av konsekvensene. Det er imidlertid en betydelig usikkerhet knyttet til slike beregninger.

Tiltakene kan deles i to kategorier:

- Tiltak som krever investeringer i driftsbygninger og utstyr.
- Tiltak som krever endret praksis eller driftsløsninger hvor også dyreeiers kompetanse og holdninger inngår.

Det er viktig at næringens kostnader og konkurransesituasjon vektlegges ved vurderingen av nye tiltak for økt dyrevelferd. En del tiltak som også gjennomføres for eksempel innenfor EU og som også forplikter Norge gjennom EØS-avtalen, vil i liten grad svekke næringens konkurransesituasjon. På områder vi ønsker å gå lenger enn våre naboland, bør slike forhold vurderes nøye. Siden både mulighetene for å hente ut økte priser i markedet og kompensasjonsordninger gjennom økte tilskudd er begrenset, vil slike tiltak raskt måtte bæres av næringen selv gjennom reduserte inntekter. Det er ikke ønskelig at tiltak skal redusere norsk produksjon til fordel for produksjon i land hvor forholdene for dyrene ikke er underlagt de samme krav som i Norge.

Landbruksdepartementet legger vekt på at kostnadene ved de tiltak som foreslås overfor landbruksnæringen begrenses, blant annet gjennom romslig overgangstid. Det vil også være aktuelt å gå inn med ekstra midler i form av investeringsstøtte og bidrag i form av FOU for å fremme nye og mer dyrevennlige produksjonsmetoder.

Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) har gjort en utredning om kostnader ved tiltak for å forbedre dyrevelferden. I det følgende er NILF sine beregninger lagt til grunn der disse er gjort i samsvarende med de foreslåtte tiltak.

Følgende tiltak som kan gi økte kostnader er kort omtalt i meldingen:

- *Artsovergripende tiltak*
- Brannvarsling i husdyrrom (NILF).
- Forskrifter om dyrehold.
- Opprette et kompetansemiljø for dyrevernav og dyrevelferd.
- *Tilsyn med dyrehold*
- Endret tilsyn - opprettelse av nytt Mattilsyn.
- *Hold av storfe*
- Løsdrift for alt storfe (NILF).
- Liggeunderlag for alle kyr.
- Lukket forbindelse mellom gjødsellager og husdyrrom.
- Uteliv for storfe.
- *Hold av svin*
- Løse purker under grising.
- *Hold av sau*
- Redusere tap på beite.
- *Hold av fjørfe*
- Hold av slaktekylling.
- *Hold av pelsdyr*
- Økte burstørrelser for rev (NILF).
- Bedre forholdene for mink.
- *Reindrift*
- Mindre tap på grunn av rovdyrskade.
- *Kriseføring.*
- *Familiedyr*
- ID-merking av katt.
- *Hest*
- Stevneveterinærtjeneste ved større ridestevner.

2. KOMITEENS MERKNADER

Generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fossli, Aud Gaundal og Rita Tveiten, fra Høyre, Silja Ekeland Bjørkly, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide og Olaf Gjedrem, og fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, er svært fornøyd med det arbeidet som er gjort av de to regjeringer som har stått bak arbeidet med stortingsmeldingen. Det at det nå legges opp til en gjennomgripende debatt om dyrevernav og

dyrevelferd er svært positivt. Komiteen peker på at folks kunnskaper og holdninger til dyrehold og dyrevelferd endrer seg, og dette tilsier en gjennomgang av vårt dyrehold.

Komiteen er enig i at dyr har en egenverdi, og er derfor tilfreds med at det legges opp til at det tas hensyn til dyrs naturlige behov og at personer som har dyr i sin varetekt, skal sørge for at grunnleggende adferdsbehov blir dekket.

Komiteen vil også understreke den enkelte dyreeiers ansvar for det dyret de har tatt på seg ansvaret for.

Komiteen anmoder om at Regjeringen følger opp alle utpekte mål og strategier i stortingsmeldingen, for å sikre at Norge blir et foregangsland innen dyrehold og dyrevelferd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at god dyrevelferd, enten det gjelder hobby eller ervervsmessig dyrehold, er avhengig av de nasjonale rammebetingelser som stilles for dyrehold i Norge. Disse medlemmer vil påpeke at man gjennom norsk landbrukspolitikken har kunnet ivareta dyrevelferden på en god måte. Disse medlemmer vil særlig påpeke at norsk landbruk gjennom en småskalaproduksjon i sin form fremmer god dyrevelferd. Lave forekomster av smittsomme sykdommer og produksjonssykdommer, små driftsenheter med stor oppmerksomhet på det enkelte dyr og en godt utbygd rådgivnings- og veterinærtjeneste sikrer dyrs velferd, samtidig som det gir norske forbrukere ren og trygg mat.

Disse medlemmer vil påpeke at lavest mulig frekvens av sykdom, og rask og god behandling av syke dyr er svært viktige elementer i dyrevelferden. Norsk husdyrhold har et helt annet sykdomsbilde enn det vi finner i store deler av Europa. Disse medlemmer mener at dersom vi skal beholde denne situasjonen, er det påkrevet med best mulig sikring mot import av smittestoffer fra andre land. Disse medlemmer vil vise til behandlingen av Dokument nr. 8:43 (2000-2001) hvor det ble fremmet forslag om å innføre forbud mot import av levende storfe og storfeprodukter, med bakgrunn i kugalskapsepidemien, hvor særlig Storbritannia var hardt rammet. Disse medlemmer er svært bekymret over den begrensede adgang Norge som EØS-medlem har til å innføre særlig strenge sikkerhetstiltak i krisesituasjoner for å hindre smittestoffer til Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti peker på at dagens intensive produksjonsform påfører dyrene stort produksjonspress, og mener at dette er en uheldig og problematisk konsekvens av dagens drift. Utviklingen av rasjonaliserende teknologi i landbruket har i stor grad medført ekstra belastning på dyrene. Produksjonssykdommer hos kyr er et omfattende problem.

Disse medlemmer ønsker en utvikling fra intensivlandbruk til mer økologiske driftsformer som er bedre tilrettelagt for å sikre dyrevelferden. Dette inne-

bærer en større andel av ekstensive driftsformer med mindre produksjonspress hvor husdyrenes velferd er høyt prioritert. Dette innebærer blant annet at dyrene får større arealer og mer uteliv. Det legges også stor vekt på å forebygge sykdom, med godt stell, mosjon og mindre krav til produksjon. Disse medlemmer er meget positive til en slik produksjonsform som tar utgangspunkt i kunnskap om dyrenes adferd og naturlige behov, og mener at et slikt husdyrhold bør være et forbilde.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at mange av de forslag som Regjeringen legger opp til ved behandlingen av denne meldingen, vil ha store konsekvenser for norsk husdyrhold og landbruk. De tiltak som her foreslås, vil være sentrale elementer i rammebetingelsene for norsk husdyrhold og landbruk i årene framover. Dette medlem vil uttrykke sterk bekymring over utviklingen innen landbruket de siste år. Dette medlem er derfor bekymret over at kostnadskrevenne tiltak for å forbedre dyrevelferden, kan bidra til at norsk produksjon blir utkonkurrert av import fra land som legger mindre vekt på dyrevelferd. Dette medlem forutsetter at staten bidrar med finansieringstiltak som muliggjør de investeringer som kreves som følge av nye regler.

Etisk plattform

Komiteen viser til at Regjeringen i meldingen for første gang presenterer en etisk plattform og et overordnet mål som det fremtidige arbeidet med dyrevelferd i Norge skal være tuftet på. Komiteen støtter den etiske plattformen og at den skal være førende for vår holdning til dyr og hold av dyr i vårt samfunn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at en slik plattform er et viktig initiativ for å anerkjenne dyrs egenverdi.

Strategier

Komiteen er enig i de fem strategier som Regjeringen foreslår for å nå de overordnede målene for arbeidet med dyreververn og dyrehelse. Men vil peke på at for at disse strategier skal fungere, må det legges opp til et nært samarbeid med organisasjoner som for eksempel Norges Bondelag, Norges Bonde- og Småbrukarlag, de enkelte organisasjoner som arbeider med dyreververn og ikke minst interesseorganisasjonene rundt de enkelte dyreslag.

Kompetente dyreeiere

Komiteen er enig i at selv om kompetansen hos de fleste dyreeiere i Norge er god, kan en ennå øke satsingen på kompetanseutvikling. Det vises til at det i dag, med få unntak, ikke kreves kompetanse for å drive med dyr, verken i yrkesmessig sammenheng eller som hobby.

Komiteen støtter Regjeringens forslag om at det innarbeides krav i dyreververnloven om dokumentert kompetanse hos eiere av næringsbasert dyrehold.

Komiteen er også enig i at gjennomføringen av opplæringstiltakene overlates til næringens organisasjoner, men at det faglige opplegget må godkjennes av myndighetene.

Komiteen vil peke på at når det gjelder familie- og hobbydyr er det ingen krav til kunnskap om det dyr en skaffer seg, det overlates til den enkelte dyreeier å skaffe seg den nødvendige informasjon. Komiteen peker videre på at dette nok har ført til at enkelte har gått til anskaffelse av dyr de ikke kan håndtere, som igjen har ført til manglende dyrevelferd. I den forbindelse har komiteen registrert at Regjeringen vil anmode organisasjoner for eiere av familie- og hobbydyr om å tilrettelegge informasjon og kompetanseoppbygging på fagfeltet med egne medlemmer som målgruppe.

Komiteen er av den oppfatning at dårlig dyrehold i hovedsak kan skyldes mangel på kunnskaper om dyrets biologi, adferd og behov.

Komiteen viser til at det er en rekke interesseorganisasjoner for hobby- og familiedyr som har mye kunnskap om de enkelte dyreslag. Komiteen vil imidlertid peke på at flere av dem er relativt små, samt at de ikke har like stor oppslutning blant eiere av det enkelte dyreslag, dette gjelder for eksempel katteeiere som i liten grad er organisert. Komiteen mener derfor at det kan være hensiktsmessig at Regjeringen utarbeider en mal for hvorledes informasjon og kompetanseoppbyggingen skal gjøres og et minstekrav for hva de bør gjøre, slik at vi får en mest mulig helhetlig ordening, og som ikke avhenger av den enkelte organisasjons ressurser. I tillegg bør Regjeringen sammen med interesseorganisasjonene vurdere hvorledes en på best mulig måte kan nå ut over organisasjonenes egne medlemmer med informasjon.

Komiteen vil også peke på at et tiltak kan være at det stilles krav til zoo-butikker og oppdrettere om at informasjon skal utleveres til kjøper ved salg av dyr.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at dårlig dyrehold kan skyldes mangel på kunnskaper om dyrets biologi, adferd og behov. Disse medlemmer mener derfor at det bør stilles krav om at informasjon skal utleveres til kjøper ved salg av dyr.

Disse medlemmer mener at det å stille krav til kompetanse hos dyreeiere er grunnleggende for å sikre dyrevelferden, og for å forebygge vanskjøtsel.

Kunnskapsutvikling og -formidling

Komiteen støtter Regjeringen i at en tar sikte på å styrke forskningsinnsatsen med utgangspunkt i eksisterende nasjonale kompetansemiljø innen dyrehelse og velferd.

Fra organisasjonene GENO og Norsvin har komiteen mottatt en henvendelse om at de ønsker å bidra til å opprette et kompetansesenter for dyrevern og dyrehelse som skal ha som hovedoppgave å formidle kunnskap om ulike arters atferd og behov og andre forhold som er viktig for dyrenes velferd. Komiteen ser det som positivt at organisasjoner innen produksjonsdyr-

næringen tar et slikt initiativ, og ber om at Regjeringen utreder dette videre sammen med forslagsstillerne.

Komiteen er også enig i at Norge har et spesielt ansvar for å bygge opp en internasjonal kompetanse når det gjelder velferd hos oppdrettsfisk.

Komiteen vil videre imøtese den nærmere utredningen om forvaltningsstøtte på fagområdet dyrevelferd i forbindelse med det pågående arbeidet med etableringen av Mattilsynet.

Når det gjelder Rådet for Dyreetikk, vil komiteen peke på det meget viktige arbeidet rådet har gjort i den tiden det har eksistert. Rådet for Dyreetikk har vært en viktig leverandør av kunnskap og holdninger knyttet til verdier og etiske normer for dyrehold. Rådet har bidratt til å sette fokus på viktige problemstillinger, samtidig som de også har vært viktig "antenne" for folks meninger og holdninger når det gjelder dyrehold og dyrevelferd.

Komiteen støtter Regjeringens forslag om fortsatt å opprettholde Rådet for Dyreetikk.

Hensiktsmessig regelverk og kompetent tilsyn

Komiteen har registrert at Landbruksdepartementet den 25. mars 2003 har sendt ut på høring forslag til endringer av dyrevernavloven - tilsynsmodell og virkemidler.

Komiteen er enig i at det er behov for en gjennomgripende gjennomgang av dyrevernavloven, og at bestemmelsene i loven skal bygge på faglig kunnskap og etiske vurderinger.

MATTILSYNET

Komiteen vil peke på at arbeidet med dyrevelferd og dyrevern må få en solid forankring på alle nivåer i det nye Mattilsynet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 8 Tillegg nr. 1 (2002-2003) Om ny organisering av matforvaltningen, der disse medlemmer bl.a. pekte på at antallet lokalkontorer i Mattilsynet bør ligge over de foreslåtte 50 til 65 enheter. Flertallet er opptatt av at god dyrevelferd også er avhengig av at man har en god kontroll og gode tiltak, og disse medlemmer vil understreke at et godt og spredt tilsyn er et viktig virkemiddel.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til behandling av Lov om veterinærer og annet dyrehelsepersonell (Ot.prp. nr. 52 (2000-2001)), hvor staten har et ansvar for at hele landet har tilgang på kliniske veterinærtjenester hele døgnet. Inntil 2002 har dette ansvaret vært ivaretatt gjennom distriktsveterinærordningen. Dette medlem ser med bekymring på den pågående omorganiseringsprosessen som innebærer at over 100 distriktsveterinærer, som tidligere har hatt ansvar for å tilby veterinærtjenester i sitt distrikt, ikke lenger skal ha et slikt ansvar. Dette medlem mener det er innlysende at dette vil ha negative følger for veterinærbeetjeningen i landet og føre til

dårligere veterinærtjenester til husdyrbruket og dyreeiere generelt. Dette medlem mener det er nødvendig å foreta en konsekvensutredning som også omhandler forslag til statlige tiltak og økonomiske virkemidler for å sikre fortsatt veterinærtjenester i hele landet. Tilstrekkelig tilgang på kliniske veterinærtjenester er en forutsetning for å minske risiko for utbredelse av dyre- og matbårne sykdommer.

DYREVERNLOVEN

Komiteen er enig i at en i loven presiserer dyrs status og rettigheter. Komiteen er også enig i at dyrevernavloven i større grad gir overordnede rammer og normer for god dyrevelferd, mens de mer operative bestemmelser og reguleringer nedfelles i forskrifter.

Komiteen støtter Regjeringen i at det utredes nødvendige hjemler for mer effektivt å forebygge tragedier som skyldes sviktende tilsyn og stell av dyr. I den forbindelse viser komiteen bl.a. til Norsk Bygdekvinnelags engasjement og arbeidet med Trivsel og trygghet i gards- og bygdemiljø. Komiteen vil peke på at organisasjonene sammen med forvaltningsmyndighetene spiller en viktig rolle i det forebyggende arbeidet.

TILSYNET

Komiteen viser til de foreslåtte endringer når det gjelder dyrevernavnemndenes rolle i tilsynet med dyrevernavloven. Komiteen har mottatt en rekke protester på at dyrevernavnemndene kun skal ha en rådgivende funksjon i tilsynsmodellen.

Komiteen forstår at bakgrunnen for forslaget er at en da mener å få et mer profesjonelt faglig tilsyn, og at lekmannskjønnen ivaretas ved at de rådgivende dyrevernavnemndene trekkes inn i arbeidet der skjønnet er ønskelig og nødvendig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, ønsker ikke å redusere nemndenes rolle i dyrevernavarbeidet. Ved å redusere nemndenes rolle til kun å være rådgivende, vil en redusere interessen for å være med i dette arbeidet, og engasjementet vil svekkes.

Komiteen vil også peke på at nemndene, selv om de vil bli redusert i antall, vil tilføre viktig lokalkunnskap som er nødvendig i arbeidet med dyrevernav og dyrehelse.

Innsyn og forbrukerkommunikasjon

Komiteen mener at Norge fortsatt må være et ledende land innen dyrevelferd og dyrevernav. I forbrukernes øyne har norsk husdyrproduksjon til nå vært god, og norsk mat har vært regnet som sikker. Komiteen mener at for konkurranseevnen til den fremtidige norske husdyrproduksjonen er det viktig at Norge befester sin rolle som et foregangsland på dyrevelferdsområdet.

Selv om det er gjort mye innen dette området i oppdrettsnæringen siden den startet for mange år siden, og forholdene er bedret, vil komiteen peke på at det

fremdeles er oppgaver å løse. Det vises til komiteens merknader under avsnittet om akvatiske dyr i oppdrett.

Komiteen støtter Regjeringens forslag om at forvaltningsmyndighetene skal utarbeide en årlig statusrapport vedrørende dyrevelferd, og at denne bør drøftes med næringen og forbrukerorganisasjonene på egnede møteplasser.

Internasjonalt samarbeid

Komiteen mener at Norge bør være pådriver for at dyrevernav og dyrevelferdsspørsmål skal tas opp i WTO.

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen og støtter disse, og har for øvrig ingen merknader.

Mål og tiltak - forhold som angår flere dyrearter

Avl og bioteknologi

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse.

Brannforebygging

Komiteen viser til at brann i driftsbygninger som oftest også medfører store dyretragedier, og at det derfor er viktig å innføre tiltak som forebygger brann.

Komiteen vil vise til det viktige arbeidet som foregår i regi av Landbrukets brannvernkomité (LBK), en sammenslutning av brannvern- og landbruksorganisasjoner, myndigheter og forsikringsselskap. Her blir det særlig fokusert på brannsikringstiltak og ønsket nedgang i antall branner i landbruket og tap av husdyr.

Komiteen støtter derfor de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at det bør være krav om at alle nye driftsbygninger, uavhengig av størrelse, skal installere brannvarslingsutstyr.

Håndtering av dyr under transport

Komiteen viser til at det i de seinere år har vært rettet et sterkt søkelys på håndtering av dyr under transport. På grunn av at det har blitt større avstand mellom slakteriene og dyrene tilbringer lengre tid under transport, er det viktig å sikre at denne foregår under forhold som setter dyrevelferden i hovedsetet.

Komiteen viser til at økt sentralisering innenfor slakterinæringen har medført til dels betydelig lengre transportavstander for levende dyr. Komiteen mener at transport av levende dyr til slakt krever økt fokus med tanke på dyrenes velferd. Komiteen mener at ulike tiltak bør vurderes for å begrense transportulempene. Dette kan være etablering av flere lokale slakterier, mobilslakterier og økt grad av hjemmeslaktning. Dette vil også bidra til økt lokal verdiskaping og utvikling av nisjeprodukter.

Komiteen støtter Regjeringens forslag til mål og tiltak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti registrerer at transport til slakterier kan være en belastning for dyrene. Mange dyr opplever frykt og stress ved håndtering, lossing og under selve frakten. Transporten kan forløpe meget langvarig og under trange omstendigheter, og dyr kan lide av hete, sult og tørste, og plagsom adferd fra andre dyr. Mange dyr blir skadet eller omkommer på vei til slakteriet. Disse medlemmer mener at dette er en grovt uakt-som håndtering av dyr, og mener at rutinene rundt dette må skjerpes. Disse medlemmer mener at det bør stilles krav til kompetanse hos sjåførene, og at transportereren må foregå på en mer skånsom måte. Videre registreres det at økt sentralisering av slakterier har ført til lengre transporttid. Dette oppfatter disse medlemmer som uheldig, og ønsker derfor etablering av flere lokale slakterier, mobile slakterier og gårdsslakterier. Videre bør transportforholdene kontrolleres grundig og med jevne mellomrom, både for å sikre at transporten foregår skånsomt og for å oppnå en kontinuerlig forbedring av rutinene. Det bør stilles krav om at samtlige slakterier skal ha tilbud om nødslakteordning, for å hindre at syke dyr lider unødvendig.

Håndtering av dyr på slakteri

Komiteen støtter Regjeringens forslag til mål og tiltak.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at kontrollen av dyrevern ved norske slakterier må forbedres. God kompetanse hos ansatte på slakterier er grunnleggende for å sikre best mulig håndtering av dyrene. Det bør skje utbedringer både når det gjelder driving, bedøvningsmetoder og avliving for å minimere smerte og frykt hos dyrene under denne prosessen. Disse medlemmer mener at hvert enkelt slakteri bør føre et etisk regnskap over inntrufne skader og uhell, en ordning som også gir myndighetene et innsiktsgrunnlag. Metodene og rutinene ved dagens slakteriordning har stort forbedringspotensial, derfor bør det stimuleres til mer forskning og utvikling på dette feltet.

Mål og tiltak for de enkelte arter

Akvatiske dyr i oppdrett

Komiteen viser til at fiskeoppdrett er blitt en av de viktigste næringene i vårt samfunn, og at det er et begrenset regelverk som regulerer oppdrett ut fra hensynet til dyrevelferd.

Komiteen vil peke på at oppdrettsnæringen gjennom sin utvikling og sitt arbeid og at det som et resultat av en utstrakt forskning, er foretatt en bekjempelse av infeksjonssykdommer gjennom vaksiner og god smittehygiene.

Komiteen vil understreke viktigheten av et nasjonalt kompetansemiljø for akvatiske dyr. Til tross for at oppdrettsnæringen er en næring som har vart i noen år, vil det være nødvendig med fortsatt satsing på forskning i lys av dyrehelse og dyrevern på områdene fiskehelse, optimalisering av produksjonsforholdene, transport og slakting.

Komiteen viser til at Regjeringen oppfordrer oppdrettsnæringen til selv å utarbeide retningslinjer eller en handlingsplan for dyrevelferd i fiskeoppdrett, og at innsatsen bør konsentreres om

- økt kunnskap om velferdskrav hos ulike fiskearter,
- produksjonsregulering ut fra hensynet til fiskens helse og velferd,
- regler for transport og utsetting av smolt,
- bedøving og slaktemetoder,
- vektlegging av dyrevelferd ved utvikling av oppdrettsmiljøer for nye arter.

Komiteen viser til at Norge er en ledende havbruksnasjon og at vi i den forbindelse har et spesielt ansvar for å ivareta dyrevelferden i havbruksnæringen.

Komiteen støtter Regjeringens innsatsområder og ber om at en følger spesielt opp næringen i arbeidet med å bedre dyrevelferden. I den forbindelse vil komiteen be om at Regjeringen i samarbeid med næringen ser på hva retningslinjene for dyrevelferden i fiskeoppdrett bør inneholde. Komiteen påpeker også viktigheten av at de to ansvarlige departementer jobber frem en felles standard for dyrevern og dyrehelse.

Storfe

Komiteen viser til at næringen har utarbeidet en omfattende handlingsplan for dyrevelferd, der mange av dagens problemområder er omtalt og tatt stilling til, som for eksempel løsdrift, mykt liggeunderlag og spal-tegolv. Komiteen er enig i at en allikevel må se nærmere på flere forhold som er nevnt i meldingen.

Komiteen er også enig i de områder som er prioritert, og vil støtte Regjeringens forslag om å innføre liggeunderlag og at en skal skjerpe kontrollen med bruk av kutrener.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, er også enig i at dagens forskrift om at kuer skal ha adgang til utendørs fri bevegelse og mosjon i 8 uker i løpet av sommerhalvåret, skal utvides til også å gjelde alt storfe med unntak av ukastrerte okser. Ordningen skal tre i kraft innen 10 år.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at det bør være krav om åtte ukers tilgang til lufting i uteareal per år, og at dette skal gjennomføres innen 2006. Samtidig mener disse medlemmer at ti måneder på bås er for lang tid med sterkt begrenset bevegelsesfrihet. Derfor må det på lengre sikt ytterligere endringer til for å oppfylle dyrevelferds-kriteriene på en bedre måte. Disse medlemmer mener at kyr skal ha tilgang til beite i den perioden dyrene er ute, da dette ivaretar kysrs behov for mosjon og beite bedre enn i luftegård.

Disse medlemmer ønsker forbud mot bruk av kutrener, da dette er et unødvendig tvangsmiddel for å kontrollere dyrenes adferd. Dette forbudet innebærer også at gode hygieniske forhold må sikres i fjøset på

andre måter enn ved bruk av kutrener. På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen innføre forbud mot bruk av kutrener fra og med 2005."

Komiteen er enig i at det innen 2004 innføres forbud mot bygging av båsfjøs og omfattende restaurering av eksisterende båsfjøs til fortsatt båsfjøs, og at disse skal erstattes av løsdriftsfjøs. Komiteen viser imidlertid til at det har kommet en del reaksjoner på kravet om innføring av løsdrift og liggeplasser for alt storfe innen 20 år.

Norges Bondelag har i sin uttalelse til komiteen påpekt følgende:

"Både når det gjelder kravet om løsdrift for melkekyr, og når det gjelder liggeplasser for alt storfe, heter det i meldingen at kravene skal gjøres gjeldende ved nybygg og ved "omfattende restaurering" eller "større ominnredninger". Konsekvensen av disse forslagene vil være avhengig av hvordan begrepene "omfattende restaurering" og "større ominnredninger" defineres. Etter Norges Bondelags syn, bør kravene om løsdrift for melkekyr og liggeplasser for alt storfe, kopes sammen med ombygginger av sjølve bygningskroppen. Ordinært vedlikehold som for eksempel utskifting av bingeskiller og båsfronter må kunne gjennomføres uten å bli omfattet av de nye kravene."

Norges Bonde- og småbrukarlag har i høring i komiteen gått imot forslaget om å innføre liggeplasser og løsdrift.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på at for melkeprodusenter som har relativt nye fjøs og som ikke har hatt anledning til å nedskrive fjøset, og for mindre fjøs med liten melkekvote, vil det medføre store kostnader å innen 20 år måtte bygge om til løsdrift. Flertallet peker på at dersom de økonomiske kostnadene blir for store, vil det kunne føre til at de mindre fjøsene blir lagt ned, og det blir kun store driftsenheter som har råd til å fortsette. Dette vil igjen føre til at fagmiljøene i bygdene blir borte.

Det offentlige bør ha en finansiell beredskap for å gi støtte til overgang til løsdrift.

Flertallet ber derfor om at det i samarbeid med næringsorganisasjonene utarbeides regler for en fleksibel overgangsordning eller en dispensasjonsordning. En overgangsordning eller en dispensasjonsordning må baseres på at de fjøs som unntas fra kravet om løsdrift, ellers må være i slik forfatning at de oppfyller kravet om god dyrevelferd. Det må legges inn krav til lufting og mosjon, godt stell og god håndtering av dyra.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, er skeptisk til kravet om liggeplass for okser i løsdriftsfjøs. Dette av hensyn til sikkerheten for røkter, blant annet under rengjøring.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil påpeke at et påbud om omlegging til løsdrift innen 20

år har langt større konsekvenser enn det Regjeringen hevder i meldingen. Driftsbygninger i landbruket har ved godt og kontinuerlig vedlikehold en levetid på langt utover 20 år. Dette medlem er videre bekymret over de investeringskostnader som er knyttet til dette. Norges Bondelag viser i sitt høringsbrev av 6. februar 2003 til NILF sine beregninger som anslår et investeringsbehov på 30-50 mrd. kroner. Dette er svært høyt, sett i forhold til generell svak økonomi i landbruket og historiske data som viser at de samlede investeringer i driftsbygninger har ligget på om lag 2 mrd. kroner årlig de senere år. Dette medlem viser til undersøkelsen "betong i landbruket" fra 2001, som undersøkte den bygningsmessige tilstanden i gjødselkjellere. Her ble det avdekket store utbedringsbehov, beregnet til 5 mrd. kroner på landsbasis.

Dette medlem mener det må avsettes midler over jordbruksavtalen for å bidra til medfinansiering av fornyelser i bygningsmassen i landbruket.

LØSDRIFT FOR STORFE

Komiteen viser til at det i en del områder fremdeles er stølsdrift hvor dyrene går på beite hele dagen og kun er i fjøset om natten. Komiteen foreslår at slike fjøs ikke omfattes av kravet om ombygging til løsdrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet vil støtte Regjeringens forslag om at det ikke skal være tillatt å bygge nye båsfjøs fra 2004. Disse medlemmer er derimot uenig i at løsdrift for alt storfe skal være gjennomført i løpet av 20 år. Disse medlemmer vil hevde at en driftsbygning har minst en levealder på 30 år. Dette er et naturlig perspektiv for å innføre løsdrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil peke på at dyrenes velferd kan bedres ved overgang til løsdrift, samtidig som det kan være et ledd i effektivisering og strukturrasjonalisering av melkeproduksjonen.

Svin

Komiteen viser til at svinenæringen de siste årene har gjort en stor innsats både på investeringsiden og når det gjelder evne til omstilling. Det er utarbeidet en omfattende handlingsplan for dyrevelferd, som på flere områder går lenger enn gjeldende regelverk.

Komiteen viser til de utfordringer og fortsatte forbedringsområder som er omtalt i meldingen, og komiteen støtter Regjeringen i de mål og tiltak som er beskrevet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at svineprodusentene gjennomførte omfattende nybygging og utbedring på 1990-tallet, blant annet som resultat av at det ble innført krav om at purker skal holdes i løsdrift i drektighetsperioden. Dette medlem mener derfor Regjeringens forslag til innfasingsperiode for full løsdrift i svinebesetningene er for kort, med tanke på at de fleste svineproduksjonsbruk har bygninger og innredning av ny dato.

Dette medlem vil derfor foreslå at innfasingsperioden for full løsdrift ved svineproduksjon settes til 15 år.

FORBUD MOT KNAVRING

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at næringen ikke ser det som ønskelig å tillate dispensasjon fra forbudet om knavring, da knavring hindrer grisen i sitt behov for å grave. Flertallet støtter derfor Regjeringen i at det ikke bør gis dispensasjon for bruk av knavring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at departementet vil vurdere ikke å tillate dispensasjoner fra forbudet mot å sette ring i trynet på gris. Disse medlemmer sier seg uenig i dette og minner om at i Budsjett-innst. S. nr. 8 (1999-2000) mente flertallet bestående av Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet at dispensasjonsmuligheten fra forbud mot bruk av nesering for gris skal videreføres.

Disse medlemmer mener en slik dispensasjon er aktuell for frilandsgris. Disse medlemmer vil hevde at ulempene for disse grisene med at de hindres i instinktet til å grave i jorda mer enn oppveies av at grisene hindres i å ligge i hjel ungene sine, at de får et bedre og friere liv med mindre sykdom og medisinbruk, samtidig som kjøttet får en bedre smak.

Sau

Komiteen er enig med Regjeringen i at sauene står overfor store utfordringer, spesielt vil komiteen peke på de store tap av sau på beite. Komiteen vil i den forbindelse peke på at i de siste årene har tapet vært ca. 120 000 dyr, dette utgjør ca. 6 pst. av all sau sluppet ut på beite.

Komiteen vil peke på at det er flere årsaker til dette tapet, en kan nevne sykdom, parasitter, forgiftninger, ulykker og rovvilt. Komiteen er av den oppfatning at ved å sette inn de rette tiltak, vil det være mulig å redusere tapene.

Komiteen er enig i at det gjelder å finne en balanse mellom beitebruk og hva som kan aksepteres av lidelse på beite.

Komiteen kan forstå de problemer som tap i forbindelse med rovdyr medfører, men vil peke på at dette ikke må føre til at det ikke settes inn tiltak for å redusere de andre tapsårsakene, de utgjør tross alt 2/3 av tapene, og påfører også dyra smerte og lidelse. I den forbindelse viser komiteen spesielt til tap forårsaket av parasitter og forgiftninger av for eksempel alveld.

Komiteen viser også til at det er registrert en del hendelser med alvorlig underføring av sau vinterstid, dette igjen vil bidra til å øke tapene på beite, da underfôret sau er mindre motstandsdyktig enn frisk og vel-fôdd sau.

Når det gjelder sykdom på sau, viser komiteen til at det er registrert en økning av sykdommer som registreres i sauekontrollen. Komiteen vil i den sammenheng peke spesielt på at det kun er 18 pst. oppslutning om denne kontrollen, noe komiteen ser på med

bekymring. Dette fører igjen til at det er vanskelig å danne seg et godt bilde av sykdomstilstanden og forekomster av ulike sykdommer hos sau.

Komiteen ber derfor Regjeringen vurdere tiltak for å bedre oppslutningen om sauekontrollen, i den hensikt å kartlegge forekomster av sykdom og også muligheten av bedre å kunne forebygge sykdom hos sau.

Komiteen støtter forslaget om at det innen beitesesongen 2004 utarbeides forskrift om hold av sau og lam i fjøs og på beite.

TAP PÅ GRUNN AV ROVVILT

Komiteen viser til at det i meldingen er beskrevet flere tiltak for å begrense tap av sau på beite som følge av angrep fra rovvilt. Komiteen har erfart under høringene at dette er et område hvor det hersker stor uenighet. Komiteen har under høringene innhentet informasjon om flere av de tiltak som er nevnt i meldingen, bl.a. bruk av vokterhund, gjeting osv.

Komiteen viser til at under høringene har både Norges Bondelag og Norges Bonde- og småbrukarlag og Sau- og Geitavlslaget vært negative til de tiltak som er foreslått i meldingen, mens Norges Naturvernforbund og andre naturvernorganisasjoner derimot har vært positive.

Komiteen er positiv til de forebyggende tiltak som er foreslått i meldingen som bruk av gjerder, vokterhund og gjeting, og mener at myndighetene og næringen må fortsette med å delta i og finansiere slike prøveprosjekter. Komiteen viser i den forbindelse til prosjektet med elektriske bjeller som vil bli prøvet ut sommeren 2003.

Komiteen vil peke på at dyrevern må være et viktig element i rovdyrforvaltningen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Kristelig Folkeparti, vil likevel på bakgrunn av de reaksjoner som er fremkommet i høringene og at det er vanskelig å se helheten i rovdyrpolitikken, foreslå at spørsmål knyttet til rovviltforvaltning og beitedyr blir sett i sammenheng, og at alle forhold under dette saksfeltet blir behandlet i forbindelse med den bebudede rovviltmeldingen, som er varslet av regjeringen Bondevik i løpet av høsten 2003.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti ser det som naturlig at spørsmål som angår beitedyrs velferd, omtales i en stortingsmelding om dyrevelferd. Disse medlemmer merker seg at det kun er velferdsproblematikken som omtales i denne meldingen, og at rovviltmeldingen vil ta opp andre forhold knyttet til denne problemstillingen. Disse medlemmer støtter de velferds-tiltak og mål Regjeringen har skissert på dette feltet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil understreke at vi ikke kan føre en rovdyrpolitikk som bidrar til å fortrenge beitebruk og utmarksnæring i store deler av landet. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen

arbeide videre med modeller som bidrar til at sauehold kan opprettholdes, samtidig som rovdyrskadene begrenses.

Geit

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse, og har for øvrig ingen merknader.

Tamrein

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse og har for øvrig ingen merknader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har lenge påpekt betydningen av å få til en bedre tilpassing av reintallet til beitegrunnet, som et ledd i å redusere det høye antallet dyretragedier på grunn av rovvilt. Disse medlemmer mener det fastsatte tak til 63 700 rein i Vest-Finnmark reinbeiteområde fra 1. april 2005 ikke er tilstrekkelig. Disse medlemmer anbefaler et tak for antallet rein i Vest-Finnmark til 40 000 dyr innen 1. april 2004. Disse medlemmer vil understreke at det haster med tiltaks gjennomføring, ikke minst fordi det tar lang tid for lavbeitene å bygge seg opp.

Høns og eggproduksjon

Komiteen vil peke på de oppsummeringer og vurderinger som beskriver forholdene for høns som produserer egg. Komiteen er enig i de vurderinger som fremkommer i meldingen. Komiteen viser til at forholdene for eggproduserende høner opptar folk flest, og det er et sterkt engasjement for frittgående høner her i landet. Dette gjenspeiles også i dyrevernorganisasjonenes engasjement.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, støtter Regjeringen i at løsdrift bør være et mål for næringen, videre er flertallet kjent med at de velferdsfaglige vurderinger som i dag legges til grunn for arbeidet, tilsier at løsdrift ikke er godt nok utviklet til å fremstå som et klart bedre alternativ til burdrift.

Komiteen vil allikevel peke på at opplysninger som er fremkommet under høringene bl.a. fra Dyrevernalliansen, som påpeker at en i Norge bl.a. ikke forsker på flere typer løsdriftssystemer, tilsier at det må forskes mye mer intensivt på dette området. Komiteen er derfor enig med Regjeringen at det må stimuleres til forsknings- og utviklingsarbeid når det gjelder løsdrift. Komiteen ber også Regjeringen vurdere å innføre en tidsfrist for avvikling av burdrift, slik en har gjort på andre områder for å få intensivert arbeidet.

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i forbindelse med avl, og støtter disse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at dagens egg- og kyllingpro-

duksjon ikke oppfyller målet om god dyrevelferd. Grunnleggende adferdsbehov, som vagling, vingeslag, gange, verping og fjørstell, blir dårlig ivaretatt i bur. Videre fører dagens burforhold til utbredte problemer som fjørhacking, beinskader, stress og liten bevegelserfrihet.

På dette grunnlag ønsker disse medlemmer at tradisjonelle 3-hønnersbur må forbyes fra 2010 og erstattes med løsdriftssystemer. Dette krever mer forskning og utvikling av bedre løsdriftssystemer for å motvirke aggressiv adferd og fjørhacking. Det finnes i dag mange tiltak som kan redusere stress hos verpehøner i løsdrift, som mindre tetthet, haner i flokken, og et variabelt miljø. Miljøberikede bur er ikke en tilstrekkelig langsiktig forbedring av dyrevelferden.

Disse medlemmer ønsker nasjonal kontroll med avl på fjørfe.

Disse medlemmer ønsker også å bedre tilgjengeligheten av egg fra økologiske gårder for å gi forbrukerne større valgfrihet i forhold til eggtyper. Dette innebærer også at det bør stilles krav til bedre merking om produksjonsmåte på eggkartonger.

Disse medlemmer mener også måten nyklekete hannkyllinger rutinemessig avlives på, reiser en etisk problemstilling.

På bakgrunn av dette fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere hvordan den eksisterende burhønsdriften kan erstattes med overgang til løsdrift."

Høns - slaktekylling

Komiteen støtter de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at det bør iverksettes tiltak for å redusere tettheten av dyr, og at unntak fra denne regelen bør unngås. Videre bør målsetningen innebære mer skånsomme slaktemetoder, samt tiltak for å redusere forekomsten av bein- og sirkulasjonsforstyrrelser.

Videre har disse medlemmer merket seg at frakt av fjørfe til slakteri medfører et uakseptabelt skadenivå og høy dødelighet, og rutinene rundt dette bør derfor skjerpes.

Kalkun, and og gås

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen og støtter disse. Komiteen vil videre peke på at det ikke stilles krav til berikelse av miljøet ut over det som er beskrevet. Komiteen vil derfor be Regjeringen vurdere krav om tilgang til badevann for and og gås i de kommende forskriftene.

Pelsdyr

Komiteen viser til at hold av pelsdyr er regulert i forskrift om hold av pelsdyr fra 1998. I tillegg har Norges Pelsdyravslag utarbeidet en egen handlingsplan for dyrevelferd, som på flere områder går lenger enn

forskriftene. Næringen har også etablert et eget system for kvalitetssikring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, er enig med Regjeringen i at næringen har gjort en betydelig innsats, og at det er viktig at dette arbeidet fortsetter.

Komiteen vil peke på at pelsdyrnæringen er en sterkt omdiskutert næring. Årsakene er flere, men en av dem er at dyrene holdes i bur over bakken, og at forholdene medfører innskrenket bevegelsesmulighet og liten mulighet til å utøve annen normal adferd, herunder behov for sysselsetting og sosiale relasjoner.

Komiteen viser til at det i meldingen foreslås å gi næringen ti år på å gjøre driftssystemene ennå bedre, bl.a. ved at systemene gir større mulighet for bevegelse og til å utvikle normal adferd, samt at dyrenes nærmiljø må berikes vesentlig slik at dyrene stimuleres til utforskning og aktivitet, og gir mulighet for skjul hele året og ønsket sosial kontakt med andre dyr.

Komiteen viser videre til at det foreslås å innføre avlstilltak og stell som fremmer tillitsfulle dyr, og at avl ikke må fremme arvelige defekter.

Komiteen viser også til at det foreslås at håndtering av dyr må skje uten unødig bruk av tvangsmidler, samt at livdyrutstillinger må forbys.

Komiteen viser til at det er et stort engasjement fra dyrevernorganisasjoner når det gjelder pelsdyr, og at deres krav går ut på at dette bør forbys. Komiteen viser videre til at noen av dem subsidiært foreslår at det innføres krav om at reven må få bevege seg på bakken og ha mulighet til å grave, og at minken må få tilgang på badevann.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at det fra næringens side og fra forskningsmiljøenes side brukes mye ressurser på å bedre velferden for pelsdyrene, slik det fremkommer i meldingen. Flertallet er også kjent med at pelsdyrnæringen nettopp har innledet et tettere og mer samordnet forskningssamarbeid med de andre nordiske landene, og at det jobbes videre med å utvide dette til resten av Europa.

Flertallet viser til at viktige forskningsoppgaver er positive velferdsindikatorer og sosiale grupper av dyr. Flertallet viser videre til at en av årsakene til at pelsdyrene settes i bur over bakken, er problemer med parasitter og derav sykdom. Flertallet har oppfattet at det er delte meninger om dette lar seg løse. Når det gjelder adgang til bading for minken, er det bl.a. kostnader og klimaet som er begrunnelse for at dette ikke lar seg gjøre i Norge.

Når det gjelder livdyrutstillinga, vil flertallet be Landbruksdepartementet og næringen se på om disse kan gjennomføres på en mer dyrevennlig måte, ved at både transporttid, transportmetoder og håndteringen av dyrene foregår på en annen måte. Dersom dette ikke lar seg gjør, bør livdyrutstillinga forbys.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at dyrs fysiske og psykiske behov blir dårlig ivaretatt i pelsdyrfermer. Atferdsdiversiteten er på et uakseptabelt lavt nivå. Dyrene får ikke utløp for jakt-, svømme-, mosjons- og territoriale behov i bur. Dessuten føler dyrene frykt og stress forbundet med trangboddhet, og under håndtering og bruk av nakketang. Valpedødeligheten er høy, og skyldes blant annet valpedrap hos tispene. Det bemerkes at især livdyrutstillingene utsetter dyrene for frykt og ubehag, og bør derfor forbys i dagens form. Disse medlemmer vil peke på at det i dag finnes tiltak for å bedre dyrevelferden, som for eksempel skolering av oppdretterne, miljøberikelse, bedre innfangingsteknikk og installeringa av helårskasser.

Disse medlemmer tar sterk avstand fra forslaget om avl som middel til å skape roligere dyr som er bedre tilpasset burtilværelse, da dette ikke er etisk forsvarlig.

Disse medlemmer vektlegger også at næringen har ingen synergieffekt og genererer få arbeidsplasser. Den betydelige statlige subsidieringen kan derfor ikke forsvares ut ifra distriktpolitiske hensyn. Dessuten er pelsdyroppdrett prisgitt et konjunkturpreget motebilde, med ustabile inntekter. Da det kun er pels fra dyrene som benyttes, er det heller ikke etablert noen god anvendelse av dyreskrottene.

I internasjonal sammenheng har komiteen registrert at pelsdyroppdrett har fått mye negativ oppmerksomhet de senere år, og at motstanden har økt både fra politisk og sivilt hold. Disse medlemmer viser til at flere andre land har gjort lovendringer som har ført til avgrensning og forbud, og at Norge også bør ta et mer kritisk standpunkt til denne driftsformen.

Disse medlemmer krever at Regjeringen oppretter et forbud mot import og salg av pels fra katt og hund som er flådd levende, og at dette forbudet trer i kraft umiddelbart.

På denne bakgrunnen mener disse medlemmer at investeringsstøtten og støtteordningen over statsbudsjettet til pelsdyrnæringen bør avvikles innen ti år.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å avvikle pelsdyroppdrett fra og med 2013. Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan som gir næringen muligheter for omstilling."

Hest

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse.

Hund

Komiteen viser til de oppsummeringer og vurderinger samt de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse i hovedsak. Komiteen er enig i at det bør utarbeides en forskrift om spesielt hundehold (trekkhunder, annet hundehold i større omfang). Komiteen viser til at Regjeringen foreslår at interes-

seorganisasjonene anmodes om å utarbeide anbefalinger for hold av ulike raser/rasegrupper.

Komiteen viser til merknader under avsnittet om "kompetente dyreeiere", hvor vi foreslår at Regjeringen utarbeider en mal for informasjon og kompetanseoppbygging som kan brukes av alle interesseorganisasjoner.

Katt

Komiteen viser til de oppsummeringer og vurderinger, samt de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen. Komiteen viser spesielt til de problemer som forvillede katter medfører, både fordi det er et problem for kattene, som både sulter og får manglende stell, men ikke minst også for omgivelsene som plages av husløse katter og de hygieniske problemer det medfører.

Komiteen viser til at kravet om ID-merking av katter i fremtiden vil kunne føre til at husløse katter blir et mindre problem, men de katter som i dag er husløse vil fremdeles være et problem.

Komiteen ber derfor Regjeringen sammen med de organisasjonene som har engasjert seg i problemer med husløse katter, finne frem til ordninger som begrenser formeringen av husløse katter. Tiltak som bør kunne vurderes, er for eksempel krav om sterilisering i de byene hvor husløse katter er et problem.

Komiteen støtter de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen.

Andre familie- og hobbydyr

Komiteen viser til at det i dag ikke foreligger forskrift for omsetning og avl av familie- og hobbydyr. Avl foregår som regel hos eier/oppdretter, og for noen arter, som for eksempel hund, er det i de fleste tilfeller et avlsråd som godkjenner avlen. I andre tilfeller som hos katt, er det i hovedsak ingen kontroll, kattunger gis som regel bort.

Komiteen er videre av Norsk Akvarieforbund gjort oppmerksom på forhold rundt bl.a. omsetning av akvariefisk, hvor det kan forekomme kunstig fremstilt akvariefisk. Dette er gjort ved selektiv avl, genetisk manipulasjon, eller innsprøytning av farge og klipping av finner. Dette fører bl.a. til at en får fisk som ikke er i stand til å utøve normal adferd.

Komiteen viser til at det i Sverige finnes regler for hold av akvariefisk, disse er nedfelt i egen forskrift om selskaps- og hobbydyr.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Regjeringen foreslår å myke opp dagens regelverk ved at det i forskrifts form fastsettes en positiv liste over arter av eksotiske pattedyr, fugler, reptiler og eventuelt andre dyrearter som er tillatt holdt som familiedyr. Flertallet er i utgangspunktet positive til en slik liste, og forstår begrunnelsen for den. Flertallet vil imidlertid ikke støtte forslaget om å oppheve forbudet mot å innføre krypdyr.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti ønsker ikke å bidra til en oppmykning av dagens regelverk ved å tillate flere typer fremmedartede dyreslag som familiedyr. Disse medlemmer er av den oppfatning at det finnes et stort utvalg av dyreslag til salg i dag, og anser det som unødvendig å supplere med flere arter som ikke er hjemmehørende i Norge. Informasjon om hold av fremmede dyrearter er ofte lite tilgjengelig, dette kombinert med at mange arter krever spesiell mat og stell, kan føre til at dyreeiere vil ha vanskeligheter med å ta vare på dyrene.

Videre fryktes det at import og avl av fremmedartede dyr kan ha uheldige konsekvenser med hensyn til rømming og dermed ukontrollert vekst, i tillegg til uønsket krysning med andre arter.

En oppmykning av regelverket kan føre til økt etterspørsel etter nye dyresorter, og støtter dermed det internasjonale markedet med illegal fangst og salg av ulike dyresorter, hvorav enkelte arter er truet.

Disse medlemmer ønsker ikke å støtte opp om en slik handel, da det er viktig å beskytte sårbare arter fra en slik handel. Disse medlemmer vektlegger at salg av tillatte familiedyr i Norge bør skje på godkjente salgssteder hvor personalet har gode kunnskaper om dyrene, og kan veilede kjøperne mest mulig.

Dyr til forskning og undervisning

Komiteen viser til at Norge brukte ca. 1,2 millioner forsøksdyr i 2001 og at en forventer at resultatene viser at dette økte i 2002. Dette er langt mer enn det de øvrige nordiske landene bruker: de ligger på mellom 220 000-350 000 forsøksdyr pr. år.

Komiteen er kjent med at det er flere årsaker til at Norge bruker flere forsøksdyr, bl.a. er den omfattende forskningen på fisk en av årsakene. Likevel mener komiteen at Norge benytter for mange forsøksdyr.

Komiteen er derfor tilfreds med at det nå jobbes med å redusere antall forsøksdyr og at en i Norge innen forsøksdyrområdet.

Komiteen er kjent med at en i Norge innen forsøksdyrområdet jobber etter tre strategier for å redusere antall dyr som brukes i forsøk. De tre strategiene er: erstatning, reduksjon, og bedring av forsøk og forsøksmetodikk. Komiteen vil understreke at det er viktig at disse strategier følges opp.

Komiteen vil peke på at det er viktig at dyrene som brukes i forsøk, får best mulig forhold når det gjelder oppstalling, miljøberikelse og sosial gruppering.

Komiteen er gjort oppmerksom på at det snart er to år siden en arbeidsgruppe oppnevnt av Landbruksdepartementet anbefalte en nasjonal plattform for alternativer til bruk av dyr i forsøk. Komiteen har registrert at dette følges opp i meldingen, og støtter dette.

Komiteen støtter også et forsterket tilsyn med bruk av forsøksdyr, og i den forbindelse vil komiteen peke på Forsøksdyrutvalgets rolle, og at deres pålegg følges opp.

Komiteen ber Regjeringen vurdere om forsøksdyrforskriftene bør gjennomgås på nytt og at det i forskriftene tas inn krav til oppstalling av forskjellige

arter, krav til miljøberikelse og sosial gruppering av dyr.

Komiteen ber også Regjeringen følge opp etableringen av en nasjonal plattform med et forsknings- og utviklingsfond etter svensk modell.

Dyr i dyrepark

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse.

Sirkusdyr

Komiteen viser til at fremvisning av dyr i sirkus i dag skjer på dispensasjon fra dyrevernloven. Komiteen deler de oppsummeringer og vurderinger som beskrives i meldingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, støtter forslaget om at en i forskrifts form fastsetter en positivliste over arter det vil være tillatt å fremvise på sirkus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener en positiv liste over arter som det vil være tillatt å fremvise på sirkus, også skal inneholde fjerntlevende dyr som elefanter. Disse medlemmer vil hevde at det i dag finnes løsninger som forener et hensiktsmessig regelverk for god dyrevelferd for elefanter med lønnsom sirkusdrift. Veterinærer og sirkuseiere kan utvilsomt komme frem til praktiske løsninger for transport og mosjon som øker dyrenes trivsel.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti understreker samtidig at det bør utarbeides tilstrekkelige retningslinjer for å ivareta dyrenes velferdsbehov. Disse medlemmer mener derfor at det bør fastsettes forskrifter som regulerer transporttid, definerer krav til kjøretøy og vogn, og som sikrer dyrene tilgang på lufting, vann og mat. Dyrene må også sikres jevnlig tilsyn fra veterinær.

Disse medlemmer ønsker å ta avstand fra disiplinære metoder som brukes til dressering av sirkusdyr som kan medføre smerte og frykt. I denne sammenhengen bør det også understrekes at elefanter i fangenskap i noen tilfeller viser tegn til stereotyp adferd. Elefanter, som har et høyt utviklet adferds- og kommunikasjonsmønster, har sterkt begrenset bevegelsesfrihet i sirkus. Forskifter bør derfor sikre at sirkus i størst mulig grad tilfredsstiller elefanter behov for bevegelse, sosiale stimuli og utfordringer som finnes i en naturlig tilværelse.

Framvisning for andre formål

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen, og støtter disse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti stiller seg skeptiske til at bruk av dyr i kommersielle formål blir mer og mer utbredt, og understreker viktigheten av å skjerme dyr fra stressende og unaturlige situasjoner de har liten mulighet til

å mestre. Fremvisning av dyr bør derfor reguleres, for å unngå en overdrevet bruk av dyr til dette formålet.

Viltlevende dyr

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen. Komiteen støtter disse, men viser til at det er en debatt om bruk av fangst og slipp-metoden i forbindelse med fiske. Komiteen forslår at metoden fangst og slipp for kommersielle formål forbys.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti er av den oppfatning at det bør være strenge krav til jegere for å unngå unødvendig skadeskyting og lidelse. Jegerprøven bør derfor være så grundig som mulig, for å sikre at jegere som ferdes i naturen med skytevåpen, er kompetente. Det bør også innføres krav om at en ny jegerprøve bør taes med jevne mellomrom, og at dette især skal gjelde jegere over 70 år. Det er viktig at jaktforholdene i Norge sikres grundig og foregår på en rettmessig måte, for å sikre dyr og menneskers trygghet i naturen.

Oppdrett av nye arter

Komiteen viser til de mål og tiltak som er beskrevet i meldingen og støtter disse.

Økonomi

Komiteen viser til at det i meldingen ikke er foretatt utredninger og beregninger av de økonomiske konsekvensene av de mål og tiltak som er satt frem i meldingen.

Komiteen vil peke på viktigheten av å samarbeide med næringen og berørte organisasjoner når det gjelder det videre arbeidet med iverksettelsen av de mål og tiltak som blir vedtatt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at kostnader i forbindelse med gjennomføringen av nye dyreverntiltak i landbruket skal følges opp i kommende jordbruksavtaler.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen innføre forbud mot bruk av kutrener fra og med 2005.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utrede nærmere hvordan den eksisterende burhønsdriften kan erstattes med overgang til løsdrift.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å avvikle pelsdyroppdrett fra og med 2013. Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan som gir næringen muligheter for omstilling.

4. KOMITEENS TILRÅDING

vedtak:

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

St.meld. nr. 12 (2002-2003) - om dyrehold og dyrevelferd - vedlegges protokollen.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

Oslo, i næringskomiteen, den 27. mai 2003

Øystein Hedstrøm
fung. leder

Grethe Fossli
ordfører